

ESELA

(Da:i Sia: - Ezra; Modu - Esera; Bisini - Esra)

Hidadea Sia:

Esela buga da Hou Olelesu buga amoga fa:no dedei. Musa: Ba: bilone dunu da Yu fi dunu ilima gegeiba:le, ilia da Yu dunu huluane Ba: bilone sogega mugululi afugili asi. Esela buga da amo mugululi asi Yu dunu mogili ilia da Ba: bilone sogega fisili, Yelusaleme moilai bai bagadega Godema nodone sia:ne gadosu hou bu hahamoma:ne asi, amo hou olelesa. Buga da amo hou agoane olelesa.

1 Yu mugululi asi dunu mogili ilia Sailase (Besia sogega hina bagade) amo ea sia: beba:le, Ba: bilone sogega fisili, Yuda sogega buhagi dagoi.

2 Ilia da Debolu diasu (musa: mugului) bu gagui amola doaligi, amola Yelusaleme moilai bai bagadega Godema nodone sia:ne gadosu hou bu hahamoi.

3 Ode bagohame gidigili, Esela da Yu dunu eno Yelusaleme oule asi. Esela da Gode Ea Sema amola hamoma:ne sia:i bagadewane dawa:i. E da Isala:ili dunu ilia da hou huluane Gode Ea hou defele bu hahamomusa:, bagade fidi.

Sia: Dedei

1 Mugululi asi dunu bisili Yuda sogega amola Yelusaleme moilai bai bagadega buhag-
isu...Sia:alalo 1:1-2:70

2 Debolu diasu mugului bu gagui
amola doaligi... ...Sia:alalo 3:1 - 6:22

3 Esla amola mugululi asi dunu eno mogili da buhagi...Sia:alalo 7:1 - 10:44

ESELA

Sailase da Yu Dunuma Ilia Sogedafa amoma buhagima:ne Sia:i

¹ *Ode bisili amoga Sailase da Besia soje ouligisu, Hina Gode Ea balofede (Gode Sia: Alofesu dunu) Yelemaiama musa: sia:i liligi da amo defele doaga:i dagoi ba:i. E da Sailase ea asigi dawa:su olelebeba:le, Sailase da ea fidisu dunuma ilia da sia: amo dedene, ea soje amo ganodini dunu huluane nabima:ne idili ima:ne sia:i. Ea sia: da agoane dedei,

² †“Na, Sailase, Besia hina bagade da dilima sia:sa. Hina Gode, Hebene amoga Hina esala, amo da na osobo bagade fifi asi gala huluane ilima hina esaloma:ne hamoi dagoi. Amola E da na Yelusaleme moilai bai bagadega Ea Debolo diasu gaguma:ne sia:i. ³ Gode da dilia Ea hou lalegagui dunu huluane noga:le fidimu da defea. Dilia Yelusaleme moilai bai bagade amoga asili, Hina Gode Ea Debolo diasu mugului amo bu gaguma. Hina Gode da Isala:ili dunu ilia Gode amola ilia da Yelusaleme amo ganodini, Ema nodone sia:ne gadolala. ⁴ Gode Ea fi dunu ilia gadenene fi na:iyado dunu da mugululi asi dunu ilia masa:ne logo fidimu da defea. Ilia da silifa, gouli

* **1:1:** Yelemaia 25:11; 29:10 † **1:2:** Aisaia 44:28

amola ohe fi ilia liligi gaguli masa:ne
amola ilima imunu da defea. Amola Gode
Ea Debolo diasu amo ganodini, Godema
ima:ne liligi ilima imunu da defea.”

⁵ Amalalu, Yuda fi bisilua dunu, Bediamini
fi bisilua dunu, gobele salasu dunu, Lifai fi
dunu amola dunu eno huluane amo Gode da
ilia dogoga sia:i dunu, ilia da Yelusalemege Hina
Gode Ea Debolo diasu gagumusa: masa:ne, liligi
momagei dagoi.

⁶ Ilia na:iyado dunu da ili fidi. Ilia da ilima
liligi bagohame iasu. Ilia da silifa yaeya, gouli,
ha:i manu, ohe fi ilia liligi gaguli masa:ne amola
noga:i liligi eno Debolo ganodini Godema ima:ne
liligi, ilima iasu.

⁷ Musa:, hina bagade Nebiuga:denese da amo
gouli, silifa amola ofodo amo lale, hina: ogoosu
'gode' ilia debolo diasu ganodini salasu. Sailase
da amo liligi lale, Yu dunuma bu i. ⁸ Sailase da
liligi huluane gaguli misini, Besia muni ouligisu
dunu Midilida:de ema i. Midilida:de da amo liligi
dedenanu, Yuda ouligisu dunu amo Sesebaisa
ema i.

⁹⁻¹⁰ Liligi idi da agoane gala,
Gouliga hamoi ofodo (Godema iabe salasu) ...30
Silifaga hamoi ofodo (Godema iabe salasu)
...1,000
Ofodo eno...29
Gouli ofodo fonobahadi...30
Silifa ofodo fonobahadi...410
Eno sasali liligi...1,000

¹¹ Amo liligi huluane gilisili da gouli amola
silifa ofodo, amola sasali liligi eno 5400 agoane.
Sesebaisa amola mugululi asi dunu eno da

Ba: bilone fisili, Yelusalemega asili, ilia da amo liligi gaguli asi.

2

Isala: ili Fi Dunu ilia Yelusaleme Sogega buhagisu

(Nihemaia 7:4-73)

¹ Mugululi asi dunu bagohame da Ba: bilone sogega fisili, Yelusaleme sogega amola Yuda sogega amoga buhagi. Ili da ilia musa: moilaidafa amoga buhagi. Musa: Nebiuga: denese da amo mugululi asi dunu ilia sosogo fi lale, Ba: bilone sogega udigili hawa: hamomusa: mugululi oule asi. ² Ili bisilua dunu da Selubabele, Yosiu, Nihemaia, Sila: ia, Liela: iya, Modigai, Bilisia: ne, Misiba, Bigifa: i, Lihame amola Ba: iana. Isala: ili dunu ilia da mugululi asi fisili, Isala: ili sogega buhagi, amo ilia sosogo fi amola idi da hagudu dedei diala.

³⁻²⁰ Fi Idi

Ba: ilose...2,172

Siefadia...372

A: ila...775

Ba: iha: de Moua: be

(Yesua, Youa: be amola elagaga fi) ...2,812

Ila: me...1,254

Sa: du...945

Sa: ga: iai...760

Ba: ini...642

Biba: iai...623

A: saga: de...1,222

A: dounaiga: me...666

Bigifa: i...2,056

A: idini...454

A:ida (eno dio da Hesigaia) ...98

Bisa:iai...323

Youla... 112

Ha:isiame...223

Giba...95

21-35 Amola dunu amo ilia aowalali da hagudu dedei moilai amo ganodini esalu, amo da buhagi. Moilai amola dunu da buhagi ilia idi da amo,

Moilai Dunu Idi

Bedeleheme...123

Nidoufa...56

A:nadode...128

A:sama:ifede...42

Gilia:de Yialimi, Gifaila amola Bialode...743

La:ima amola Giba...621

Misima:si...122

Bedele amola A:iai...223

Nibou...52

Ma:gebisi...156

Ila:me eno...1,254

Ha:ilime...320

Lode, Ha:ididi amola Ounou...725

Yeligou...345

Sina:ia...3,630

36-39 Gobelesalasu fi ilia da mugululi asi fisili buhagi amo ilia dio amola ilia idi da hagudu dedei amo,

Gobelesalasu Fi... Idi

Yeda:iya (Yesua egaga fi) ...973

Imoia...1,052

Ba:sa...1,247

Ha:ilima...1,017

40-42 Lifai fi ilia da mugululi asi fisili buhagi amo ilia dio amola ilia idi da hagudu dedei amo, Lifai Fi...Idi

Yesua amola Ga:demiele (amo da Houdafia egaga fi) ...74

Debolo gesami dunu (amo da A:isa:fe egaga fi) ...128

Debolo sosodo aligisu dunu (amo da Sia:lame, A:ida,

Da:lamone, A:gabe, Hadaida amola Sioubai amo iligaga fi) ...139

⁴³⁻⁵⁴ Amola Debolo hawa: hamosu fi da mugululi asi fisili buhagi amo ilia dio da hagudu dedei amo,

Saiha, Hasuba, Da:baiode, Gilose, Saiaha, Ba:idone, Lebana, Ha:iga:ba, A:gabe, Ha:iga:be, Sia:malai, Ha:ina:ne, Gidele, Ga:iha, Lia:iya, Lisini, Nigouda, Ga:sa:me, Usa, Basia, A:sana, Miunime, Mefisime, Bagebage, Hagufa, Hahe, Ba:selude, Mihaida, Hasia, Bagose, Sisela, Dima, Nesaia, amola Hadaifa. ⁵⁵⁻⁵⁷ Hina bagade Soloumane ea hawa: hamosu dunu ilia da mugululi asi fisili, buhagi, amo ilia dio da hagudu dedei amo, Soudai, Ha:soufelede, Biluda, Ya:iiala, Dagone, Gidele, Siefadaia, Ha:dili, Bogilede, Ha:sebaime amola A:imi.

⁵⁸ Debolo hawa: hamosu dunu amola Soloumane ea hawa: hamosu dunu amo iligaga fi da mugululi asi amo fisili, buhagi amo ilia idi huluane da 392.

^{59 - 60} Dunu idi 652 amo ilia da Isala:ili sosogo fi amo Dila:iya fi, Doubaia fi amola Nigouda fi (ilia da musa: moilai amo Dele Mila, Dele Hasa, Sielabe, A:da:ne amola Imaia amo ganodini esalu) ilia amola da mugululi asi fisili, buhagi. Be ilia da Isala:ili dunu iligaga fidafa amo dafawane

idili olelemu da hamedei. Ilia dio dedei da fisi dagoi.

⁶¹ - ⁶² Amola gobele salasu fi eno da meloa dedei amo ilia da gobele salasudafa iligaga fi olelemu da hame gala, ilia dio da Haba:iya, Ha:gose amola Basila:iai. (Basila:iai gobele salasu fi ilia aowalali dunu da Basila:iai Gilia:de fi uda amo lai. E da ea aowa fi dio lai dagoi). Be amo dunu da ilia aowalali noga:le olelemu da hamedeiba:le, Isala:ili dunu da ili gobele salasu hamoma:ne hame ilegei.

⁶³ *Yu eagene hina dunu da amo dunu ilia da Godema iasu ha:i manu amo mae moma:ne sia:i. Gobele salasu dunu da Ulimi igi amola Damini igi amo ea hou bu noga:le dawa:sea fawane amo ha:i manu da defea, e sia:i.

⁶⁴⁻⁶⁷ Musa: mugululi asi dunu da Isala:ili sogega buhagi amo ilia idi huluane da - 42,360. Amola amo dunu ilia hawa: hamosu dunu (dunu amola uda) amo ilia idi da 7,337. Amola dunu amola uda gesami hea:su amo gesami liligi dusu idi da 200. Ohe fi ilia oule asi idi da –

Hosi...736

Miule...245

Ga:mele...435

Dougi...6,720

⁶⁸ Mugululi asi dunu buhagi amo da Hina Gode Ea Debolo diasu Yelusaleme amo ganodini amoga doaga:loba, fi ouligisu dunu mogili da Debolo amo ea musa: sogebiga bu gaguma:ne, liligi hahawane udigili iasu.

⁶⁹ Ilia gasa amola ilia labe amo defele hahawane iasu. Amola ilia iasu idi huluane da amo,

* **2:63:** Idisu 27:21

Gouli...500 gilougala:me
 Silifa...2,800 gilougala:me
 Gobele salasu abula...100

⁷⁰ †Gobele salasu dunu, Lifai dunu amola mogili eno dunu ilia da Yelusaleme amola gadenene sogebi amoga fi galu. Gesami hea:su dunu, Debolo sosodo aligisu dunu amola Debolo hawa: hamosu dunu da gadenene moilai amo ganodini fisu. Amola Isala:ili dunu eno huluane da ilia aowalali ilia moilai amo ganodini fi galu.

3

Ilia da Nodone Sia:ne Gadosu Hou bu Hahamoi

¹ Oubi fesu da udui galu, Isala:ili dunu huluane da ilia moilaidafa amo ganodini fi dagoi ba:i. Amalalu, dunu amola uda huluane da Yelusalemega gilisi. ² *Amola Yosiua (Yihosada:ge egefe), eno gobele salasu dunu amola Selubabele (Sia:diele egefe) amola ea sosogo fi da Isala:ili Hina Gode amo Ea oloda bu gagui. Bai ilia da Gode Ea hawa: hamosu dunu Mousesese, amo ea Sema amola hamoma:ne sia:i dedei defele, amo oloda da:iya Godema gobele salasu hamomusa: dawa:i. ³ †Musa: mugululi asi dunu buhagi da dunu amo ilia musa: soqe ganodini esala amoga beda:i. Be ilia da oloda amo ea musa: sogebi amoga bu gagui. Amalalu, ilia da bu hahabe huluane amola daeya huluane amoga gobele salasu hamosu. ⁴ †Ilia da Sogega Fasela Diasu Lolo Nabe amo sema defele hamosu. Eso

† **2:70:** 1 Hou Olelesu 9:2; Nihemiah 11:3 * **3:2:** Gadili Asi 27:1 † **3:3:** Idisu 28:1-8 † **3:4:** Idisu 29:12-38

huluane ilia da amo eso ea gobele salasu sema ganodini dedei amo gobei. ⁵ §Amola ilia eno gobele salasu amo ohe gogo gobesu, Oubi gaheabolo doaga:loba gobele salasu, Godema nodone sia:ne gadosu gilisisu amola Hina Godema hahawane udigili iasu amo huluane ilia da hamosu. ⁶ Ilia da Debolo amo bu gagumusa: hame hemoi. Be oubi fesuale gala bisili esoga, ilia da Hina Godema gobele salasu hemosu.

Ilia Da Debolo Diasu Bu Gagui

⁷ Isala:ili dunu da Debolo diasu gagusu dunu (amo da igi hedofasu dunu amola ifa hahamosu dunu) ilima ha:i manu, hano amola olife fage amoea maga:me i. Amo liligi ilia da Daia moilai bai bagade amola Saidone moilai bai bagadega, Lebanone soge dolo ifa bidi lama:ne iasi. Amo ifa da hano wayabo amoga misini, Yoba moilaiga doaga:su. Amo hou da Besia hina bagade Sailase amo ea sia:ga hamoi. ⁸ Amalalu, oubi ageyadu amo odegga fa:no ilia da Debolo ea sogebi Yelusalemega doaga:le, ilia da bisili hawa: hamoi. Selubabele, Yosiua, eno Isala:ili dunu huluane, gobele salasu dunu amola musa: mugululi asi buhagi dunu huluane da gilisili hawa: hamosu. Ilia da Lifai dunu amo ilia esalebe ode 20 gidigi amola amo baligi, amo ilia da Debolo diasu bu gagusu amo ouligima:ne sia:i. ⁹ Lifai dunu afae amo Yesua, ea dunu mano, ea sosogo fi amola Ga:damiele amola egefe (ilia da Houdafia fi dunu) ilia da gilisili Debolo bu

§ 3:5: Idisu 28:11 - 29:39

gaguma:ne ouligisu. (Henada:de fi Lifai dunu da ili fidisu.)

10 **Hawa: hamosu dunu ilia Debolo diasu bisili gagubiba:le, gobele salasu dunu ilia abula salawane, dalabede dusu agoai amo ilia loboga gagui, amola A:sa:fe da dadabisu gaguli, dusa lelu. Amola ilia da gilisili Hina Godema nodone gesami hea:su amo da musa: Da:ibidi ea esoga hamoi defele hamosu. 11 ††Ilia da Hina Godema nodone gesami hea:su, ha:giwane hea:i amane, “Hina Gode da defeadafa. Ea Isala:ili dunuma asigidafa hou da Fifi Ahoanusudafa.” Debolo diasu ea bai amo gagusu da wali hemobe ba:i. Amaiba:le ilia da ha:giwane gesami hea:su 12 Musa: gobele salasu dunu, musa: Lifai dunu amola fi ouligisu hina dunu, mogili ilia da musa: Debolo diasu ba:i. Ili da Debolo diasu gahe-abolo ea bai gagubi ba:loba, fofagiba:le dinanu. Be eno dunu esalebe da bagadewane nodone halasu. 13 Ili Debolo diasu gagusu amo nodoi ba:beba:le, dunu huluane da nodone bagadewane halale wele sia:nanu, badilia fi dunu huluane nabima:ne. Amola, disu amola nodone halasu da afafane afae nabimu hamedeiwane ba:i.

4

Ha lai Dunu Da Debolo Diasu Gagusu Amo Wadela:musa: Dawa:i

** 3:10: 1 Hou Olelesu 25:1 †† 3:11: 1 Hou Olelesu 16:34; 2 Hou Olelesu 5:13; 7:3; Gesami Hea:su 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1; Yelemaia 33:11

¹ Yuda fi dunu amola Bediamini fi dunu ilia ha lai dunu da mugululi asi dunu da buhagili, Isala:ili Hina Gode Ea Debolo diasu gagubi nabi.

² *Amaiba:le, ilia da Selubabele amola Isala:ili fi ouligisu dunu ilima asili, amane adole ba:i, “Ninia amola da Debolo diasu gagumusa: fidimu da defeala:? Ninia Godema sia:ne gadosu da dilia Godema sia:ne gadosu amo defele sia:ne gadosa. Amola Asilia hina bagade Isaha:done da sia:beba:le ninia guiguda: misi, amo fa:no ninia da Godema gobebe salasau hou huluane hamonana.”

³ Selubabele, Yosiua amola Isala:ili fi ouligisu dunu da ilima amane adole i, “Ninia da Hina Gode Ea Debolo diasu gagusia, eno fidisu dunu hame lamu. Ninisu amo Besia hina bagade Sailase amo ea sia:i defele, gagumu.”

⁴ Amalalu, dunu da musa: Isala:ili sogega esalu da Yu dunu beda:ma:ne gasa fi hamosu. Ili da Yu dunu ilia Debolo gagumu hawa: hamosu hedofamusa: dawa:i galu.

⁵ Ili da Besia eagene dunu amo Yu dunu ilia Debolo gagusu hawa: hamosu hedofama:ne, hano suligili muni ilima i. Amo hou ilia da Sailase ea Besia soge ouligisia amola fa:no Da:liase da Besia soge ouligisia, amo esoha ilia da mae fisili hamosu.

Ha lai Dunu Da Yelusaleme Amo Bu Gagusu Hedofamusa: Dawa:i

⁶ †Hina bagade amo Segesisi da Besia ouligisu hou lai dagoi. Ea ouligisu degabo laloba, dunu

* **4:2:** 2 Hina Bagade 17:12-41 † **4:6:** Eseda 1:1

amo Yuda soge amola Yelusaleme ganodini esalu, ilima ha lai dunu da ilima fofada:musa: meloa dedene i.

⁷ Fa:no, hina bagade eno amo Adasegesisi da Besia soge ouligisia, ha lai dunu amo Bisila:me, Mililida:de amola Da:ibia:le ilia da Adasegesisima meloa dedene i. Amo meloa ilia da A:lama:ia:ge sia:ga dedei. Idisia, ilia da bu Besia sia: amoga afadenema:ne sia:i.

⁸ Amola eagene hina dunu amo Lihame amola soge dedesu dunu amo Simisai, ela da Adasegesisi ema Yelusaleme ea hou olelemusa: meloa dedene i, amane,

⁹ “Lihame (eagene hina dunu), Simisai (soge dedesu dunu), ela fidisu dunu, fofada:su dunu amola ouligisu dunu eno huluane (amo huluane da musa: Ila:me soge moilai bai bagade amo Ilege, Ba: bilone amola Susa amoga misi) amola ¹⁰ dunu eno amo gasa bagade hina Asoba:niba:le da ilia moilaia mugululi, ilia da Samelia moilai bai bagade amola eno sogebi Guma:dini Iufala:idisi Soge amo ganodini fima:ne oule asi, da amo meloa dedene iaha.”

¹¹ Ili da meloa agoane dedene i, “Ninia da di, hina bagade Adasegesisi, ninia da dia hawa: hamosu dunu Guma:dini Iufala:idisi soge amo ganodini esala, dima meloa dedene iaha.

¹² Hina bagade! Di da Yelusaleme amoma doaga:i hou dawa:mu da defea. Yu dunu da dia soge eno amoga misini, Yelusaleme amo ganodini fili, ilia amo wadela:i amola hame nabasu moilai bai bagade amo bu gagulala. Ili amo moilai bai bagade gagoi gagulala amola ea

gagui da gadenenewane dagomu ba:sa. ¹³ Hina bagade! Amo moilai bu gagusia amola amoea gagoi dagosea, Yu fi dunu da dima su muni iasu hou fisimu, amola dia su labe da ebelemu agoai ba:mu. ¹⁴ Di da nini huluane ouligisa. Amaiba:le, agoai hou doaga:mu ninia higa:i ba:mu. Ninia agoane dawa:, ¹⁵ di da dia fidisu dunu ilima ilia meloa dedei dia aowalali ilia dedei, amo ganodini hogoma:ne sia:ma. Di agoane hamosea, Yelusaleme soge dunu da eso huluane mae fisili, hame nabasu hou hamosu di da ba:mu. Ili gasa fi hou hamobeba:le, hina bagade amola soge ouligisu dunu da se bagade nabi amola ili ouligimu gasa bagade ba:i. Amaiba:le, amo moilai bai bagade da wadela:lesi dagoi ba:i. ¹⁶ Amaiba:le ninia da agoane dawa:. Ili da amo moilai bai bagade amola ea gagoi bu gagusia, di hina bagade, da Guma:dini Iufala:idisi soge ouligimu hamedeiwane ba:mu.” Ili da amo meloa Adasegesisi ema dedene i.

¹⁷ Adasegesisi da ilima dabe meloa amane dedene i, “Dilia! Lihame (eagene hina dunu), Simisai (soge dedesu dunu) amola ela fidisu dunu Samelia soge amola Guma:dini Iufala:idisi soge amo ganodini esala. Asigi sia: sia:sa!

¹⁸ Dilia nama meloa dedene iasi amo na sia: alofele iasu dunu da afadenene, nama idili i. ¹⁹ Na sia:beba:le, na fidisu dunu da aowalali ilia meloa dedei amo hogolala ba:i. Dafawane! Musa: amola amo fa:no, Yelusaleme fi dunu da hina bagade ilia sia: hame nabasu, amola amo ganodini hame nabasu dunu amola nimi bagade dunu bagohame ba:su. ²⁰ Gasa bagade Ba: bilone

hina dunu da Yelusaleme amola Guma:dini Iu-fala:idisi soge huluane ouligisu. Ilia da su (da:gisi) muni amo dunuma lasu.

²¹ Amaiba:le, amo dunuma ilia Yelusaleme bu gagusu go fisima:ne sia:ma. Na da bu gaguma:ne sia:sea fawane, ilima bu gaguma:ne sia:ma. ²² Ilia da na hou bu wadela:sa:besa:le, amo sia: hedolo adoma!” Adasegesisi da amo meloa dedene iasi.

²³ Sia: alofele iasu dunu da amo meloa Lihame amola Simisai amola ela fidisu dunu ilima idili i. Ilia da Yelusaleme hedolo asili, Yu dunu ilia moilai bai bagade gagusu logo hedofai dagoi.

Debolo Diasu Gagusu Hawa: Hamosu Da Bu Hemoi

²⁴ †Debolo diasu bu gagusu logo da hedofaiba:le, ilia da hame hawa: hamosu. Amalalu, hina bagade eno ea dio amo Da:liase da Besia soge ouligisu hou lai. E da ode aduna ouligilalu,

5

¹ *balofede dunu aduna amo Ha:ga:iai amola Segalia (Idou egefe) da Isala:ili Gode amo Ea Dioba:le, Yu dunu Yuda soge amola Yelusaleme amo ganodini esalu, ilima muni sia:su. ² †Selubabele (Sia:ladiele egefe) amola Yosiua (Yehosada:ge egefe) da balofede dunu ela sia: nabaloba, elea da Debolo diasu Yelusaleme amo ganodini bu gagumusa:, bu hawa: hamosu mui. Amo balofede dunu aduna da ela fidi.

† **4:24:** Ha:ga:iai 1:1; Segalaia 1:1 * **5:1:** Ha:ga:iai 1:1;
Segalaia 1:1 † **5:2:** Ha:ga:iai 1:12; Segalaia 4:6-9

³ Hedolodafa, Da:denai (Guma:dini Iufala:idisi eagene hina), Sidabosinai amola ela na:iyado ouligisu dunu da Yelusalemega misini, gasawane amane adole ba:i, “Dilia da nowa dunu ea sia:beba:le amo Debolo diasu gagusala: amola hahamosala:?” ⁴ Amola ilia da dunu Debolo diasu gagulalu amo dunu huluane ilia dio adole ba:i. ⁵ Be Gode da Yu ouligisu dunu noga:le ouligibiba:le, Besia eagene dunu ilia da Da:liase ema meloa dedene ianu amola ea adole iasu ba:beba:le fawane, Yu dunu ilia gagusu logo bu hedofamusa: dawa:i. ⁶ Iliia da Da:liase ema dedene iasi amane,

⁷ “Hina bagade Da:liase! Di olofoiwane esalumu da defea. ⁸ Ninia sia: nabima! Ninia da Yuda sogega asili, Yu dunu da Hina Bagade Gode Ea Debolo diasu amo gagulalebe ba:i. Iliia da igi bagade amola ifa amo dobea ganodini madelagi agoane gagulala. Iliia dawa:iwane amola noga:le hawa: hamonana.

⁹ Amalalu, ninia da dunu fi ouligisu dunu ilima nowa da ilima Debolo bu gaguma:ne amola hahamoma:ne ilima sia:bela:? amane adole ba:i. ¹⁰ Amola ninia da dima amo hawa: hamosu dunu ilia ouligisu dunu dio olelemusa:, ninia da Yu dunu ilia ouligisu dio adole ba:i.

¹¹ Iliia da ninima adole i, ‘Nini da Gode (Hebene amola osobo bagade amoma Hina Bagade) amo Ea hawa: hamosu dunu. Musa: hemonega, gasa bagade Isala:ili ouligisu da amo Debolo diasu gagui amola hahamoi. Ninia da amo diasu bu gagulala. ¹² †Be ninia aowalali dunu

† **5:12:** 2 Hina Bagade 25:8-12; 2 Hou Olelesu 36:17-20; Yelemmaia 52:12-15

da wadela:le hamoiba:le, Hebene Gode da ougi galu. Amaiba:le, Gode da ea logo fodobeba:le, Ba: bilone hina bagade Nebiuga:denese (e da Ga:ledia:ne fi dunu) da ninia fi dunuma hasalasi. E da Debolo diasu wadela:lesi amola dunu huluane mugululi Ba: bilone sogega masa:ne mugululi asi. ¹³ ŠAmalalu, hina bagade Sailase da Ba: bilone ouligisu hou laloba, ode bisili amoga, e da Debolo diasu bu gaguma:ne sia:i. ¹⁴ Musa: Nebiuga:denese da Yelusaleme Debolo amoga silifa ofodo amola gouli ofodo, amo lale, eno ogogole ‘gode’ liligi ea debolo Ba: bilone soge ganodini ligisi. Amo huluane, Sailase da Yu dunuma bu iasu. E da Sieseba:isa amo Yuda eagene hawa: hamomusa: ilegei amola amo liligi ema i. ¹⁵ Sailase da ema e da amo liligi bu Yelusaleme Debolo diasu ganodini salima:ne amola Debolo ea musa: sogebi amoga bu gaguma:ne sia:i. ¹⁶ Amaiba:le, Sieseba:isa da misini, Debolo ea bai hamoi. Amalalu, ninia da Debolo diasu gagulalu, be wali gagui da hame dagoi.

¹⁷ Defea! Hina bagade! Di da hanai galea, dia fidisu dunu da eagene ilia meloa dedei ganodini hogole ba:mu da defea. Sailase da amo Debolo diasu Yelusaleme amo ganodini bu gaguma:ne sia:bela: o hame sia:bela:, amo hogole ba:ma. Amasea, dia hanai amo ninima adoma,” Yu dunu ilia da amane sia:i.

6

Sailase Ea Musa: Sia:i Dedei Dialebe bu Ba:i

§ 5:13: Esela 1:2-11

¹ Amaiba:le, hina bagade Da:liase da ea fidisu dunu ilia eagene meloa dedei Ba: bilone moilai bai bagade amo ganodini dialu, amo hogoma:ne sia:i. ² Be ilia da Ba: bilone moilai bai bagade amo ganodini amo meloa dedei hame ba:i. Iliã da Egeba:da:na moilai bai bagade (Midia sogẽ amo ganodini dialu) amoga bioi meloa dialebe ba:i. Amo ganodini, sia: amane dedei dialebe ba:i.

³ “Hina bagade Sailase da ea ode bisili ouligisu hou amoga, ilia da Yelusalemega Debolo diasu gobele salasu hamomusa: bu gaguma:ne sia:i. Amo Debolo gagusia, ea defei da 27 mida sedade defei amola 27 mida ba:de defei gaguma:ne sia:i.

⁴ E da Debolo dobea agoane gaguma:ne sia:i. Igi dada:lesu uñana hagudu legele bu ifa dada:lesu afae legema. Hawa: hamosu liligi amo bidi lasu muni huluane Besia eagene ilia fawane da imunũ. ⁵ Amola gouli amola silifa ofodo, amo musa: Nebiuga:denese da Yelusaleme Debolo diasuga lale, Ba: bilone moilai bai bagadega gaguli asi, amo huluane ilia da amo liligi ea sogebidafa Yelusaleme Debolo amoga bu gaguli masa!” ilia da Sailase ea sia: agoane dedei dialebe ba:i.

Da:liase da Debolo Hawa: Hamosu Bu Hamoma:ne Sia:i

⁶ Amalalu, Da:liase da Yu dunuma sia: adole iasi, “Na da dili, Da:denai (Iufala:idisi Hano Guma:dini sogẽ eagene ouligisu dunu), Sis-abosinai amola dilia na:iyado ouligisu dunu Guma:dini Iufala:idisi sogẽ ganodini esala, dilima meloa dedesa. ‘Debolo diasu gadenene maedafa masa. ⁷ Amola, Debolo gagusu hou mae migelema. Yuda eagene ouligisu dunu amola Yu

fi ouligisu dunu da Gode Ea Debolo diasu amo ea musa: sogebi amoga bu gagumu da defea. ⁸ Dilia amo dunu Debolo bu gaguma:ne fidima. Amo hawa: hamosu da mae yolele hedolo hehenane hawa: hamoma:ne, ilima muni amo ninia eagene muni Guma:dini Iufala:idisi sogega laha amo ilima hedolo ima. ⁹ Eso huluane, mae fisili, dilia Yelusaleme gobelesalasu dunu, ilia hanai dilima adolalu, amo defele ilima ima. Amo da bulamagau mano gawali o sibi o sibi mano Hebene Godema gobelesalimusa: o widi o deme o waini o olife susuligi.

¹⁰ Yu dunu da Hebene Gode Ema gobelesalasu Ea hanai defele Ema hamomusa: amola Gode da na amola na dunu mano hahawane dogolegele fidima:ne, ilia da Ema nodone sia:ne gadoma:ne, agoane hamoma. ¹¹ Na da sia: eno sia:sa. Nowa dunu da amo sia: hame nabasea, dilia ifa ea diasuga dialu fadegale fasili, amalu agesone, amalu amo dunu ea da:i hagomoa soma. Amola ea diasu go da isu salasu hamoma. ¹² Gode da osobo bagade dunu ilia Ema nodone sia:ne gadoma:ne, Yelusaleme moilai bai bagade amo ilegei dagoi. Amaiba:le, nowa dunu da na sia: dedei amo hame nabasea, o Debolo diasu wadela:musa: dawa:sea, Gode da amo dunu wadela:mu da defea. Na, Da:liase da amo sia: sia:iba:le, dilia amo sia: amoma noga:le fa:no bobogema.’ ”

Ilia Debolo Diasu Godema Sia:ne Gadosu Hamomusa: Modale Ligiagale Doaligi

¹³ Amalalu, Da:denai (eagene hina dunu), Sid-abosinai amola ela na:iyado ouligisu dunu, ilia

da Da:liase ea sia: defele hamoi. ¹⁴ *Yu ouligisu dunu da Debolo diasu gagusu hehenane hawa: hamonanu. Balofede dunu Ha:ga:iai amola Segalia da ilia dogo denesima:ne fidisu. Amalalu, Isala:ili Gode amola Besia hina bagade dunu udiana amo Sailase, Da:liase amola Adasegesisi, ilia hamoma:ne sia:i defele, Debolo diasu da gagui dagoi ba:i. ¹⁵ Eso udiana amo oubi ea dio amo Ada, amoga, ilia Debolo diasu gaguli dagoi. Amo ode da Da:liase ea Ba: bilone soqe ouligisu ode gafeyale gidigi. ¹⁶ Amalalu, Isala:ili dunu huluane, amo gobelesalasu dunu, Lifai dunu amola mugululi asi buhagi dunu huluane da hahawane bagade Debolo diasu Godema sia:ne gadosu hamomusa:, modale ligiagale doasi. ¹⁷ Amo hou hamoma:ne, ilia da bulamagau 100 agoane, sibi 200 agoane amola sibi mano 400 agoane, gobelesalasu hamoma:ne iasu. Amola, Wadela:i Hou Goglema:ne Olofoma:ne Iasu da goudi fagoyale gala. Amo da goudi afae da Isala:ili fi afae hi gagaia gaguli iasu. ¹⁸ Amola Mousesese ea sema buga ganodini dedei defele, ilia gobelesalasu dunu amola Lifai dunu ilima Debolo ouligisu hou Yelusaleme amo ganodini olelei.

Ilia da Baligisu Lolo Mai

¹⁹ †Mugululi asi buhagi dunu da eso¹⁴ oubi age amoga, amola ode ageyadu amoga ilia da buhagi - amo esoga ilia da Baligisu Lolo mai. ²⁰ Gobelesalasu dunu amola Lifai dunu da ilia ledohuluane dodofei amola ilia sema defele ledohame agoai ba:i. Amola Lifai dunu da ilisu, gobeles

* **6:14:** Ha:ga:iai 1:1; Segalaia 1:1 † **6:19:** Gadili Asi 12:1-20

salasu dunu amola dunu huluane da mugululi asili buhagi, amo huluane ilia gobele salasu hamoma:ne, ohe fi medole legei. ²¹ Isala:ili dunu mugululi asi buhagi dunu amola musa: Gode Ea hou hame lalegagui ilia da dunu Isala:ili soge amo ganodini esalu amo ilia musa: hou fisili, Isala:ili Hina Godema nodone sia:ne gadomusa: sinidigi, amo dunu huluane da gobele salasu ha:i manu nasu.

²² Eso fesuale amoga, ilia da Agi Yisidi Hame Sali Lolo Nabe hahawane hamosu. Hina Gode da fidibiba:le, Asilia hina bagade da ilima asigiba:le, e da ilia Isala:ili Gode Ea Debolo amo bu buga:le gagusu hou fidisu. Amaiba:le, Isala:ili dunu da hahawane bagade ba:i.

7

Esela da Yelusalemega Doaga:i

¹ Ode bagohame gidigili, Adasegesisi da Besia hina bagade esalea, dunu afadafa ea dio amo Esela da esalu. Ea aowalali aowa da musa: gobele salasu hina ea dio amo Elane. Esela ea aowa fi da agoane esalusu. ²⁻⁵ Elane amoea mano da Elia:isa, amoea mano da Finia:se amoea mano da Abisiua amalu Bugai, Usai, Selahaia, Mila:iode, A:salaia, A:malaia, Ahaidabe, Sa:idoqe, Sia:lame, Hiligaia, A:salaia, Sila:iya amalu Esela.

⁶⁻⁷ Esela da Isala:ili Hina Gode amo Ea sema Mousesegili dedene i, amo noga:ledafa dawa:i galu. Esela ea Hina Gode da e hahawane dogolegele fidisu. Amaiba:le, Besia hina bagade da ea adole ba:i liligi ema iasu. Ode fesuale amo Adasegesisi da Besia ouligi, Esela da

Ba: bilone sogé fisili Yelusaleme sogega gobelesalasu dunu, Lifai dunu, Debolodiasu gesami hea:su dunu, Debolososodo aligisudunu amola Debolohawa: hamosudunu, amomogiligilisiloule asi. ⁸⁻⁹ Iliada Ba: bilone sogeyolesiliasi esomagobo amola oubimagobo amoga, GodeEa fidibiba:le, esomagobo amola oubi biyadamoga Yelusalemega doaga:i. ¹⁰ Eselada enoliligi mae dawa:le, esohuluane Hina GodeEa sema amolahamoma:ne sia:i huluane idilalu, amoladefele hawa: hamosu. Amola Isala:ilidunu ilianoga:le dawa:ma:ne, e da GodeEa sema amolahamoma:ne sia:i ilima olelesu.

Adasegesisi da Meloa Dedene, Eselama I

¹¹ Eselada gobelesalasu dunu amolabagadedawa:sudunu. E da sema amolahamoma:ne sia:i amohina Gode da Isala:ilidunuma i, amohuluane bagadedawa:i. Adasegesisi da Eselama amomeloa dedene i.

¹² “Na da Adasegesisi, Besiahinabagade. Nada di, Esela, gobelesalasu dunu amola Hebene GodeEa sema bagadedawa:sudunu, dimameloa dedene iaha.

¹³ Na sia: da nasogehuluane ganodini, nowa Isala:ilidunu, gobelesalasu dunu amola Lifaidunu, nowa da dimasigimasusa: dawa:sea, ilia da masunu da defea.

¹⁴ Na amolana gasolodunu fesuale gala da di Yelusaleme amola Yuda sogeamoehou abedema:ne asula ahoa. Di da dia GodeEa sema amolahamoma:ne sia:i amoma ouligisudunu. Amaiba:le, amodunu iliasema amomanabasu hou ba:la masa.

¹⁵ Na amolana gasolodunu da gouli,

silifa amola eno iasu liligi, Isala:ili Gode amo Ea Debolo diasu da Yelusalemega diala amoga legemusa:, dilima imunusa: dawa:lala. Amaiba:le, amo liligi, di lale, gaguli masa. ¹⁶ Di ahoasea, gouli amola silifa dia Ba:bilone sogega lidi amo Godema imunusa: Isala:ili dunu amola gobele salasu dunu amola ilia da ilia Gode Ea Debolo diasu Yelusaleme ganodini amoma i, amo amola gaguli masa.

¹⁷ Amo muniga, dawa:iwane bidi lama. Di bulamagau, sibi gawali, sibi mano, gagoma amola waini, amo Yelusaleme Debololo diasu ganodini oloda da:iya gobele salasu hamoma:ne, bidi lama. ¹⁸ Di da liligi gouli amola silifa hame lai oda mogili dialebe ba:sea, dia fi dunu ilia hanaiga, Gode Ea hanai defele, liligi lamu da defea. ¹⁹ Di da ofodo huluane debolo diasu amo ganodini hawa: hamoma:ne dima i, amo Yelusalemega doaga:sea, Godema ima. ²⁰ Amola adi liligi eno dia Debolo diasu amogili lamusa: hanai galea, amo liligi di hina bagade ea muni lelegesu amoga lama.

²¹ Amola na da eagene muni ouligisu dunu Guma:dini Iufala:idisi soge amo ganodini ilima amane sia:sa. ‘Eselo gobele salasu dunu amola Hebene Esalebe Gode Ea sema bagade dawa:su dunu amo da dilima liligi adole ba:sea, hedolowane ema ima. ²² Huluane ima. Be silifa ea dioi defei 3,400 gilogala:me, widi ea dioi defei 10,000 gilo-

gala:me, waini ea defei 2,000 lida amola olife susuligi ea defei 2,000 lida amo defei mae baligima. Be deme ilia hanai defele ima. ²³ Noga:le dawa:ma! Liligi huluane Hebene Esalebe Gode da Ea Debolo diasu ganodini legemusa: dawa:sea, amo ima. Bai, agoane hamosea, E da hobeia nama, amola fa:no mabe Besia hina bagade dunu ilima hame ougimu. ²⁴ Dilia eagene dunu! Dilia gobeie salasuna dunu, Lifai dunu, gesami hea:su dunu, sosodo aligisu dunu amola debolo hawa: hamosu dunu huluane ilima eagene su (da:gisi) maedafa lama.

²⁵ Di, Esela! Gode da dima bagade dawa:su ia dagoiba:le, di ouligisu dunu amola fofada:su dunu ilegema. Iliia da dunu huluane Guma:dini Iufala:idisii soje ganodini Gode Ea sema amola hamoma:ne sia:i amoma fa:no bobogesa, amo ouligima:ne sia:ma. Amola nowa da Gode Ea sema hame dawa:sa, ilima amo sema olelema.

²⁶ Nowa dunu da Gode Ea sema o Besia eagene sema amo hame nabasea, amo dunuma hedolowane se dabe ima. Ema agoane se dabe ima. Medole legema o mugululi masa:ne, sefasima o ea liligi huluane lama o se iasu diasu amo ganodini salima.”

Adadegesisii da amo meloa dedene, Eselama i.

Esela da Godema Nodosu

²⁷ Esela e amane sia:i, “Ninia aowalali ilia Hina Godema nodoma! Gode da Besia hina bagade ea dogo ganodini olelebeba:le, e da Hina Gode

Ea Debolo diasu Yelusaleme amo ganodini amo nodone fidisu. ²⁸ Gode da nama asigidafa hou hamobeba:le, Besia hina bagade, ea gasolo dunu amola ea gasa bagade ouligisu dunu huluane da nama hahawane gala. Na Hina Gode da na dogo denesiba:le, Isala:ili fi ouligisu dunu bagohame da na sia:beba:le mugululi asi fisili, na sigi bu Isala:ili sogega buhagisa.

8

Dunu Mugululi Asi Buhagi

¹ Isala:ili fi ilia mugululi asili hina bagade Adasegesisi ea ouligibi amo galu, Esela amola gilisili Yelusaleme moilai bai bagadega buhagi, amo fi ouligisu dunu ilia dio da hagudu dedei.

²⁻¹⁴ Gesiome da Finia:se fi ilima ouligisu esalu. Da:niele da Idama fi ilima ouligisu esalu. Ha:dase (Sieganaia egefe) da Da:ibidi fi ilima ouligisu esalu.

Segalia da Ba:ilose fi ilima ouligisu esalu. Ea fi dunu amo 150 da e amola gilisili buhagi. Ili aowalali dio da buga ganodini dedei dialebe ba:i.

Elihouini (Selahaia egefe) da Ba:iha:de Moua:be fi ilima ouligisu esalu. E da dunu 200 amo oule asi.

Sieganaia (Yaha:isiele egefe) da Sa:du fi ilima ouligisu esalu. E da dunu 300 oule asi.

Ebede (Yonada:ne egefe) da A:idini fi ilima ouligisu esalu. E da dunu 50 oule asi.

Yisa:ia (A:dalaia egefe) da Ilame fi ilima ouligisu esalu. E da dunu 70 oule asi.

Sebadaia (Maigele egefe) da Siefadaia fi ilima ouligisu esalu. E da dunu 80 oule asi.
 Oubadaia (Yihaiele egefe) da Youa:be fi ilima ouligisu esalu. E da dunu 218 oule asi.
 Sieloumide (Yousifaia egefe) da Ba:inai fi ilima ouligisu esalu. E da dunu 160 oule asi.
 Segalia (Biba:iai egefe) da Biba:iai fi ilima ouligisu esalu. E da dunu 28 oule asi.
 Youha:ina:ne (Ha:gada:ne egefe) da A:saga:de fi ilima ouligisu esalu. E da dunu 110 oule asi.
 Ilifelede, Yiuele amola Siema:iya da A:douniga:me fi ouligi. Ilia da dunu 60 oule asi. Be ilia da fa:no agoane buhagi.
 Udai amola Sa:ge da Bigifa:i fi amo ouligi. Ela da dunu 70 oule asi.

Esla da Debolo Diasuga Hawa: Hamoma:ne, Lifai Dunu Ilegei

¹⁵ Na da amo dunu huluane gilisili, dunuga ogai hano amo da Aha:ifa moilaiga doaga:sa amo gadenene eso udiana esalu. Na da amogawi ba:loba, gobelesalasu dunu mogili ba:i, be Lifai dunu hame ba:i. ¹⁶ Na da Isala:ili fi ouligisu dunu sesegeane amo nama misa:ne sia:i. Amo da Eliesa, Eliele, Siema:iya, Elena:ida:ne, Ya:ilibe, Elena:ida:ne, Na:ida:ne, Segalia amola Mesiala:me. Amola na da olelesu dunu aduna amo Yoialibe amola Elena:ida:ne amo nama misa:ne sia:i. ¹⁷ Na da amo dunu Gasifia moilai dunu fi gilisisu amo ilia ouligisu dunu Idou, amola ea fidisu dunu (amo da Debolo hawa: hamosu dunu), ilima ilia da ninima Gode Ea

hawa: hamosu dunu debolo diasu ganodini hawa: hamoma:ne amo ninima asunasimu, amo adole ba:musa: na da amo dunu asunasi. ¹⁸ Gode da Ea Asigidafa Hou amoga fidibiba:le, ilia da Sielibaia, egefe amola yolalali gilisili 18agoane ninima asunasi. Sielibaia da Lifai fi dunu sosogo fi Milalai amo ganodini esalu. ¹⁹ Iliā da Milalai fi dunu aduna amo Hasiabaia, Yisa:ia amola ilia sosogo fi dunu 20 eno ninima asunasi. ²⁰ Amola debolo hawa: hamosu dunu eno 220 agoane ilia da asunasi. Hina bagade Da:ibidi amola eagene ouligisu dunu da amo dunu ilia aowalali dunu amo ilia Lifai dunu fidima:ne ilegei dagoi. Iliā dio huluane da dedei dagoi ba:i.

Esela da Dunu Huluane Ha:i Mae Nawane Sia:ne Gadosu Ouligi

²¹ Aha:ifa dunuga ogai hano bega:, na da dunu huluane ilima ilia da ha:i mae nawane amola ilia hou fonobone, Godema sia:ne gadoma:ne sia:i. Amola ninia da logoga ahoasea, Gode da bisili masa:ne amola ninia amola ninia mano amola ninia liligi huluane amo gaga:ma:ne, ninia da Ema sia:ne gadoma:ne, na da sia:i. ²² Na da gogosia:iba:le, na da Adasegesisima e da nini gaga:ma:ne, dadi gagui gilisisu asunasima:ne hame sia:i. Bai na da musa: ema adoi, amo Gode da nowa dunu da Ea hou dafawaneyale dawa:sea, lalegagusea, E da amo dunu noga:le hahawane dogolegele fidisa. Be nowa da Ea hou higasea, E da hahawane hame ba:sa, amola amo dunuma se dabe iaha. ²³ Amaiba:le, ninia da ha:i mae nawane Godema amo E da nini gaga:ma:ne

sia:ne gadosu. Amola E da ninia sia:ne gadosu nabi.

Gode Ea Debolo Diasu Amoma Udigili Iasu Liligi

²⁴ Gobelesalasu hina dunu gilisisu amoga na da Sielibaia, Hasiabaia amola dunu eno nabuane gala amo ilegei. ²⁵ Na da goe liligi ilia dioi defei ba:i, amo silifa, gouli amola ofodo amo Adasegesisi, ea fidisu dunu, eagene ouligisu dunu amola Isala:ili fi dunu da Debolo fidima:ne i, amo na da gobelesalasu dunuma i. ²⁶ - ²⁷ Na ilima i liligi amo da goea.

Silifa...22 dane

Silifa Ofodo 100...70 gilougala:me

Gouli...3,400 gilougala:me

Gouli ofodo 20...8.4 gilougala:me

Balasi ofodo (noga:idafa gouli defele) 2

²⁸ Na da ilima amane sia:i, “Hina Gode da dilia aowalali fi ilia Godedafa. Amola dilia da Hina Gode Ea hadigi sema momogili gagai dunu. Amola silifa ofodo amola gouli ofodo, dilia da Ema hahawane udigili iasu gaguli misi, amo amola da Godema hadigi sema momodale ligiagai. ²⁹ Amo liligi noga:le ouligilalea, Debolodiasuga doaga:ma. Amogawi, gobelesalasu sesei amo ganodini, amo liligi gobelesalasu ouligisu dunu, Lifai ouligisu amola Isala:ili fi Yelusaleme amo ganodini esala ilia ouligisu dunu ilima ima!” ³⁰ Amaiba:le, gobelesalasu dunu amola Lifai dunu ilia da silifa, gouli amola ofodo lale, Yelusaleme Debolodiasuga gaguli masa:ne ouligi.

Yelusalemega Buhagisu

³¹ Oubi magobo amoga, eso 12 amoga, ninia da Aha:ifa Hano (dunuga ogai hano) amo fisili, Yelusalemega doaga:musa: asi. Ninia Gode da nini sigi asi. Ha lai dunu da nini logo leg-esa:besa:le, nini ahoanoba, ninia Gode da noga:le ouligisu. ³² Ninia Yelusalemega doaga:le, eso uadiana agoane helefi. ³³ Amanoba, eso biyadu amoga ninia da Debolo diasuga heda:le, silifa amola gouli gaguli, gobebe salasu dunu ea dio amo Melimode (Ulaia egefe) ema i. Melimode ema gilisi dunu da Elia:isa (Finia:se egefe) amola Lifai dunu aduna amo Yosaba:de (Yesua egefe) amola Mouadaia (Binuai egefe). ³⁴ Ilia da liligi huluane idili, amola amo ilia dioi defei buga ganodini dedei.

³⁵ Dunu huluane mugululi asi buhagi amo da Isala:ili Godema gobebe salasu hamomusa: liligi gaguli misi. Ilia da Isala:ili dunu ilia wadela:i hou huluane bu hahamoma:ne, bulamagau gawali 12 agoane, sibi gawali 96 agoane amola sibi mano 77 agoane, amo gobebe salasu hamoma:ne iasu. Amola ilisu ilia Wadela:i Hou Gogolema:ne Olofoma:ne Iasu, goudi 12 amo gobebe salasu hamoma:ne i. Amo ohe fi huluane ilia Hina Godema gobebe salasu hamoi dagoi. ³⁶ Amola ilia da meloa dedei amo Adasegesisi da ilima i, amo ilia da Guma:dini Iufala:idisi eagene dunu amola ouligisu dunu ilima i. Amalu, amo dunu da ilima amola Debolo diasu sia:ne gadosu hawa: hamoma:ne fuligala:i.

9

Esela da Yu Dunu da Yu Hame Uda Lasu amo Nabi

¹ Amalalu, Isala:ili fi ouligisu dunu mogili da nama sia:na misini, gobele salasu dunu amola Lifai dunu da dunu fi ilima na:iyado soge amo A:mone, Moua:be, Idibidi, Ga:ina:ne dunu, Hidaide dunu, Belisaide dunu, Yebiusaide dunu amola A:moulaide dunu ilima hame afafasu ilia sia:i. Ili da amo dunu ilia wadela:idafa hou hamosu amoma fa:no bobogei dagoi. ² Yu dunu da ga fi uda labeba:le, Gode Ea hadigi fi dunu da wadela:lesi dagoi ba:i. Be Yu ouligisu dunu amola ouligisu hina dunu, ilia amola da ga fi uda laiba:le, ilia da amo wadela:i hou amo ganodini baligili wadela:i hamosu dunu agoai ba:i. ³ Na da amo sia: nababeba:le, se bagade nabi. Na abula gadelale, na dialuma hinabo amola mayabo mogili golole fasili, da:i dioi bagadewane esalu.

⁴ Na da amanewane da:i dione esaloba, daeya galu Godema gobele salasu da doaga:i. Amalalu, dunu da na esaloba, na guba:le sisiga:le aligi. Ili da Isala:ili Godema bagade beda:i. Bai Gode da mugululi asi buhagi dunu ilia wadela:i hou ba:i dagoi, amola Ea sia: ilia da nabi.

⁵ Daeya gobele salasu hou da doaga:loba, na da ni musa: udigili esalua amoga da:i dione esalu, amoga wa:legadole, amola na abula gadelai ga:i amola na da muguni bugili, na Hina Godema lobo ligia gadole, Ema sia:ne gadoi. ⁶ Na da amane sia:i, “Na Gode! Na da bagadewane gogosia:iba:le, Dia hadigi amoma na dialuma molole gadomu hamedei agoane ba:sa. Ninia

wadela:i hou da bagadedafa, fedege agoane bi hamone ninia dialuma baligili muagado heda:sa. ⁷ Musa: aowalali ilia fifi mana, wali wadela:i hou bu baligili bagadedafa ninia hamonana. Ninia wadela:i houba:le, ninia hina bagade dunu amola ninia gobebe salasu dunu da ga fi hina bagade ilia baiga dafai dagoi. Ga fi dunu da ninia fi dunu medole legele, ilia liligi wamolai amola mogili udigili hawa: hamomusa: mugululi oule asi. Ninia wadela:i hou hamoiba:le, bagadewane gogosiasu, amola waha da amomane diala. Ninia Hina Gode! ⁸ Waha, eso fonobahadi amoga, Di da ninima asigiba:le, ninia se iasu diasuga fisili masa:ne gadili asunasi, wali ninia da Dia hadigidafa soge amoga gaga:iwane esala. Di da wali ninima hadigi ganodini udigili lalusu amola gaheabolo esalusu ninima i dagoi. ⁹ Nini da udigili se iasu diasua esalebe hawa: hamosu dunu agoai galu, be di da nini se iasu diasua esalebe hawa: hamoma:ne hame yolesi. Di da Besia hina bagade dunu ilia asigi dawa:su olelebeba:le, ilia da ninima asigisu. Ili da nini hame fane legei. Be ninia da Dia Debolo musa: wadela:lesi dagoi, amo bu gagumusa: amola ninia Yuda soge amola Yelusaleme amo ganodini gaga:iwane esaloma:ne, ilia da logo doasi dagoi.

¹⁰ Be wali, Na Gode! Amo hou da doaga:beba:le, ninia da adi sia:ma:bela:? Ninia da Dia sema amola hamoma:ne sia:i bu hame nabasu. ¹¹ Di da ilima olelebeba:le, Dia hawa: hamosu dunu amo balofede dunu, da amo sema amola hamoma:ne sia:i ninima olelei. Ili da ninima adoi amane, soge amo ninia da

gesowale fimu da ledo bagade sogē. Ga:ina:ne dunu fi amo ganodini da wadela:i hou bagade hamobeba:le, sogē huluanedafa da ledo bagade ba:i. ¹² *Ilia da ninima amane sia:i, ‘Dilia da amo sogē ganodini hahawane esalumusa: dawa:sea, amola amo ganodini diligaga fi da eso huluane hahawane esaloma:ne ilima imunusa: dawa:sea, dilia amo sogē fi ilia uda maedafa lama, amola ilia muni labe hou amola hou huluanedafa mae fidima,’ balofede dunu da amane sia:i. ¹³ Ninia da wadela:i hou bagade hamobeba:le, se dabe iasu bagade lai. Be ninia Gode, ninia dawa:. Di da nini hame fane legei, amola ninia wadela:i hou se dabe iasu defele ninima hame i. ¹⁴ Amaiba:le, ninia da abuliba:le da Dia hamoma:ne sia:i bu mae nabawane, amo wadela:i fi ilia uda lama:bela:? Agoane hamosea, Dia ougi da heda:sea, nini huluane wadela:lesi dagoi ba:mu. Dunu afadafa esalebe hamedafa ba:mu. ¹⁵ Isala:ili Hina Gode! Di da moloidafa fofada:su dunu! Di da nini bogoma:ne hame fane legei! Ninia wadela:i hou Dima fofada:ne iaha! Ninia da Dia hadigi amoga misunu da ninima hamedei liligi agoai,” Esla da amane sia:ne gadoi.

10

Ilia Ga Fi Uda Lai amo Fisiagamusa: Ilegei

¹ Esla da Debolu midadia beguduli, dinanawane Isala:ili dunu ilia wadela:i hou fofada:nanu, amalu Isala:ili fi gilisisu bagade amo dunu, uda amola mano da guba:le sisiga:le

* **9:12:** Gadili Asi 34:11-16; Mousese ea Malasu 7:1-5

ha:giwane didigia:lalu. ² Amalalu, Sieganaia (Yihaiele egefe amola Ilame fi dunu) da Esela ema amane sia:i, “Ninia da Godema dafawaneyale dawa:su yolesi dagoi. Bai ninia da ga fi uda lasu hou hamosu. Be Gode da Isala:ili dunu hame fisimu.

³ Waha, ninia da Godema dafawaneyale ilegele sia:mu da defea, amo ninia da amo uda amola ilia mano fisiagamu da defea. Di amola eno dunu da Gode Ea Sema amoga noga:le fa:no bobogesa. Amaiba:le, ninia da dilia sia: defele hamomu. Ninia Gode Ea sema amola hamoma:ne sia:i amoma noga:le fa:no bobogemu. ⁴ Be di fawane da amo hou olelema. Ninia da dia baligia aligili fuligala:mu. Amaiba:le, amo defele masa:ne hamoma.

⁵ Amaiba:le, Esela da amo hou hamoi. Ea hamoma:ne sia:beba:le, gobele salasu ouligisu huluane, Lifai fi ouligisu dunu huluane amola dunu eno huluane da Gode Ea Dioba:le, Sieganaia ea sia:i amo defele ilegele hamomu sia:i. ⁶ Amalalu Esela da Debolo midadi fisili asili, Ilaiasibi egefe Yihouha:ina:ne amo ea diasu ganodini golili sa:ili, mugululi asi buhagi dunu ilia wadela:i hou dawa:beba:le, amo gasia ha:i amola hano mae nawane dinanu. ⁷ Ili da Yelusaleme amola Yuda soge huluane amoga, sia: amane lalaba lai, mugululi asi buhagi dunu huluane da Yelusaleme gagedoma:ne sia:si. ⁸ Amo da Isala:ili ouligisu dunu ilia sia:i. Eso udiana aligili, nowa dunu da hame masea, ea liligi huluane enoga lai dagoi ba:mu, amola e da Isala:ili fi amoga fadegai dagoi ba:mu.

⁹ Eso udiana mae aligili, oubi sesege amola eso 20 amoga, dunu huluane Yuda soqe amola Bediamini soqe amo ganodini esalu da Yelusalemega gegebole, Debole gagoi amo ganodini gilisili esalebe ba:i. Gibu bagadewane dasu amola dunu huluane da yagugui. Bai ilia da gibuga anegagi amola gilisisu bai da bagadeba:le, ilia da beda:i.

¹⁰ Gobelesalasu dunu Esela da wale gadole, ilima amane sia:i, “Dilia da dafawaneyale hamede dawa:su hou hamoi dagoi. Dilia da ga fi uda laidagoiba:le, Isala:ili fi amo ganodini wadela:i hou bagade dialebe ba:sa. ¹¹ Amaiba:le, waha dilia wadela:i hou amo dilia aowalalia Hina Godema fofada:ma! Amasea, E da dilima hahawane ba:mu. Dilia ga fi dunu dilia soqe ganodini esala ilima afafama. Amola dilia ga fi uda huluane fisiagama!”

¹² Dunu huluane da ha:giwane wele sia:i, amane, “Ninia da dia hamoma:ne sia:i defele hamomu!” ¹³ Be ilia da eno amane sia:i, “Dunu gilisi da bagadedafa amola gibu bagade daha. Ninia da udigili hamega gadili lelemu da hamedei. Ninia da dunu bagohame amo wadela:i hou hamoi dagoi. Amaiba:le, eso afaega o adunaga hahamomu da hamedei. ¹⁴ Ninia ouligisu dunu da Yelusalemega esalu amo hou ouligimu da defea. Amasea, eso afae ilegemu da defea. Amoga, nowa dunu da ga fi uda laigalea, e amola ea moilai ouligisu dunu amola fofada:su dunu gilisili misunu da defea. Amasea, Gode da amo ninia wadela:i hou hamobeba:le ougisa, amo E da yolesimu.” ¹⁵ Dunu huluane ilia da amo hou da defea sia:i. Be A:sahale egefe Yonada:ne,

Digifa egefe Yasiaia, Misiala:me amola Sia:bidai (Lifai dunu), ilia da hame fuligala:su.

¹⁶ Be mugululi asi buhagi dunu huluane da amo hou fuligala:beba:le, gobele salasu dunu Esela da fi ouligisu dunu mogili ilegele, ilia dio dedei dagoi. Eso age oubi nabuane amoga, ilia da amo hou muni abodesu. ¹⁷ Oubi udiana fa:no amoga ilia da dunu huluane amo da ga fi uda lai, amo ilia hou abodei.

Dunu da Ga Fi Uda Lai

¹⁸ Dunu da ga fi uda lai amo ilia dio da hagudu dedei.

Gobele salasu dunu da ga fi uda lai ilia fi dio da Yosiua amola ea yolalali (Yihosada:ge egefe) fi. Amo dunu ilia ga fi uda lai ilia dio da Ma:iasiai, Eleisa, Ya:ilibi amola Gedalaia.

¹⁹ Amo dunu ilia uda fisiagamusa: sia:i, amalu ilia sibi gawali Godema gobele salasu hamoi, ilia wadela:i hou dodofema:ne. Eno dunu da ga fi uda lai amo ilia fi dio amola ilia dio da hagudu dedei diala:-

²⁰ Ime fi...Hana:inai amola Sebadaia.

²¹ Ha:ilime fi...Ma:iasiai, Ilaidia, Siema:iya, Yihaele amola Asaia.

²² Ba:sie fi...Eliounai, Ma:iasisi, Isiama:iele, Nida:niele,

Yosaba:de amola Elasa.

²³ Lifai fi dunu...Yosaba:de, Simiai, Gila:iya (eno dio da Gelida),

Bedahaia, Yuda amola Eleisa.

²⁴ Gesami Hea:su fi...Ilaiasibi

Debolo sosodo aligisu fi...Sia:lame, Dileme amola Uli

²⁵ Eno dunu amo da ga fi uda lai da amo,

Ba:ilose fi...Lamaia, Isaia, Ma:lagaia, Midiamini, Elia:isa,

Ma:lagaia amola Bina:ia

²⁶ Ilame fi...Ma:danaia, Segalia, Yihaiiele, A:badai, Yelemode

amola Ilaidia

²⁷ Sa:du fi...Eliounai, Iliasibi, Ma:danaia, Yelemode, Sa:iba:de

amola Asaisa

²⁸ Biba:iai fi...Yihoha:ina:ne, Ha:nanaia, Sa:ba:yai amola A:dalai

²⁹ Ba:inai fi...Misiala:me, Ma:lage, Ada:iya, Ya:isiabe, Sia:le amola

Yelemode

³⁰ Ba:iha:de Moua:be fi...A:dana, Gila:le, Bina:ia, Ma:iasiai, Ma:danaia,

Bisa:liele, Binuai amola Ma:na:se

³¹ - ³² Ha:ilime fi...Eleisa, Isiya, Ma:lagaia, Siema:iya, Simiane,

Bediamini, Ma:lage amola Siemalaiya

³³ Ha:isiamme fi...Ma:dina:yai, Ma:dada, Sa:iba:de, Ilifelede, Yelemai,

Ma:na:se amola Simiai

³⁴⁻³⁷ Ba:inai fi...Ma:yada:yai, A:mala:me, Iuele, Bina:ya, Bidiya,

Giluhi, Fana:ya, Melimode, Ilaiasibi, Ma:danaia,

Ma:dena:yai amola Ya:ya:su.

³⁸⁻⁴² Binuai fi...Simiai, Sielemaia, Na:ida:ne, Ada:iya, Ma:gana:dibai,

Sia:isiai, Siala:yai, Asa:iliele, Sielemaia, Siemalaiya,

Sia:lame, A:malaia amola Yousefe

⁴³ Nibou fi...Yiayele, Ma:didaia, Sa:iba:de,
Sibaina, Ya:dai,

Youele amola Bina:ia

⁴⁴ Amo dunu huluane da ga fi uda lai dagoi.
Ilia da amo uda fisiagale, amo uda amola
ilia mano ga asunasi.

Sia: ama dagoi

GODE EA SIA: IDA:IWANE GALA
The Holy Bible in the Bedamuni language of Papua
New Guinea
Buk Baibel long tok ples Bedamuni

Copyright © 2000 Tom Hoey

Language: Bedamuni (Beami)

Translation by: Tom Hoey

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2019-12-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

28e512c8-4603-5063-83de-bc2fd6fa3b51